

Finansutskottets yttrande 2023/24:FiU1y

Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 14 september 2023 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner och de två följdmotionerna (S, V).

Finansutskottet föreslår att konstitutionsutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna. I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, V, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Utskottets överväganden

Ärendet

I proposition 2022/23:119 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen (2017:725) ska ersättas med resultatreserver. Införandet av resultatreserver innebär att kommuner och regioner ges större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Det föreslås även att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen och att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats. Det föreslås också att kravet på att besluta om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort. Vidare bedömer regeringen att redovisningen av pensionsförpliktelser även fortsättningsvis ska göras enligt den nuvarande s.k. blandmodellen.

Regeringens förslag syftar till att främja en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Det har väckts två följdmotioner (S och V). Motionärerna har inte några invändningar mot det som föreslås i propositionen utan föreslår tillkännagivanden om fem olika frågor, som redovisas i det följande.

Propositionen behandlar vissa av förslagen i utredningsbetänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75). I propositionen anføres att förslaget i utredningen om en garantimodell samt förslaget om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser inte att gå vidare med övriga förslag i betänkandet (s. 11).

God ekonomisk hushållning och tioårsprogram

Utredningen

Utredningen En god kommunal hushållning (SOU 2021:75) föreslår att begreppet god kommunal hushållning ska ersätta god ekonomisk hushållning.

Utredningen föreslår vidare att fullmäktige varje mandatperiod ska anta ett program för god kommunal hushållning som omfattar minst tio år. Programmet ska enligt förslaget innehålla mål och riktlinjer för hur kravet på en god kommunal hushållning kan nås, och minst innehålla mål för årets resultat, soliditet, självfinansieringsgrad av investeringar och låneskuld samt riktlinjer för tillåten risk vid placeringar och upplåning. Det föreslås också att programmet ska innehålla en beskrivning av de konsekvenser för verksamheten som följer av programmets obligatoriska mål.

Propositionen

Regeringen anser, liksom utredningen, att de nuvarande reglerna om den ekonomiska förvaltningen i huvudsak fungerar väl och har en god förankring i kommuner och regioner. Den gällande regleringen av en god ekonomisk hushållning motsvarar i allt väsentligt utredningens förslag om en god kommunal hushållning, med den skillnaden att utredningen vill se en utökad detaljstyrning jämfört med dagens regelverk. Enligt förarbeten till kommunallagen ska ekonomistyrningen i kommuner och regioner kunna anpassas efter lokala förhållanden, men med utgångspunkt i nationella mål (se t.ex. prop. 2003/04:105 s. 11 och bet. 2007/08:FiU3 s. 23). Mot bakgrund av att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen anser regeringen att detta synsätt bör behållas. Kravet på god ekonomisk hushållning är väl inarbetat, vilket medför att en förändring riskerar att skapa oklarheter. Regeringen anser att fullmäktige även i fortsättningen bör få besluta om målen för den ekonomiska förvaltningen utifrån den egna kommunens eller regionens förutsättningar. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns skäl att ersätta kravet på god ekonomisk hushållning med utredningens förslag på god kommunal hushållning, och den ökade detaljstyrning som detta förslag skulle medföra. Det finns av samma anledning inte skäl att införa ett krav på fullmäktige att varje mandatperiod anta ett tioårigt program för den ekonomiska hushållningen.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anförs att utredningens förslag om ett tioårigt program för god kommunal hushållning är väl avvägt. Motionärerna uppmanar regeringen att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner (yrkande 2).

Garantimodell

Utredningen

För att förhindra snabba och kraftiga neddragningar i kommuner och regioner vid en djupare konjunkturedgång föreslår utredningen en statlig garanti för kommuners och regioners intäkter. Det innebär att staten förbinder sig att skjuta till medel som innebär att en viss lägsta nivå för skatteunderlagsutvecklingen i kommuner och regioner uppnås. Garantin bör sättas på en sådan nivå att den bara behöver lösas ut i samband med djupare konjunktursvackor. Systemet kan utformas som en princip där regeringen och riksdagen utfäster sig att skjuta till medel till kommuner och regioner under vissa förutsättningar. Utredningens bedömning är att ett sådant system förbättrar kommunernas planeringsförutsättningar jämfört med dagens ordning, som bygger på diskretionära beslut om extra statsbidrag i samband med konjunktursvackor.

Det har också förutsättningar att bli mer träffsäkert när det gäller storleken på stödet, eftersom regeringen och riksdagen kan invänta mer information om konjunkturförloppet innan beloppet fastställs, jämfört med vad som är fallet i dag.

Utredningen bedömer att det är tekniskt möjligt att hantera lämnandet av garantibidrag i enlighet med reglerna för den statliga budgetprocessen. Det återstår emellertid ett fortsatt utredningsarbete kring den närmare utformningen (SOU 2021:75 s. 281).

Propositionen

I propositionen anføres att förslaget om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anføres att utredningens förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner skulle förbättra deras möjligheter till långsiktig planering. I dag blir det i stället ofta en fråga om extra statsbidrag som kan skjutas till i konjunktursvackor. Det skulle vara ett sätt att upprätthålla kvaliteten i viktiga delar av samhällets åtaganden, som skola, sjukvård och äldreomsorg, även i tillfälligt svåra ekonomiska tider.

Regeringen anger propositionen att detta förslag utreds vidare i Regeringskansliet. Samtidigt är många kommuners och regioners ekonomi redan nu kraftigt ansträngd. Det är därför olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen. Motionärerna menar därför att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i frågan (yrkande 1).

Åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser

Utredningen

Utredningen föreslår att delårsrapporten förenklas och tidigareläggs för att öka förutsättningarna att snabbt kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser från den beslutade budgeten. Senast i juni ska fullmäktige behandla en förenklad delårsrapport som ska omfatta minst tre månader. Delårsrapporten ska fokusera på avvikelse mellan budget och helårsprognos och innehålla en resultaträkning samt jämförelsetal. Om det finns betydande budgetavvikelser ska fullmäktige anta en plan för hur kommunen eller regionen ska hantera dessa och vilka åtgärder som ska vidtas, i syfte att få ekonomin i balans.

Propositionen

Av propositionen framgår att regeringen inte avser att gå vidare med utredningens förslag om åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser (s. 11).

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anförts att det är avgörande och viktigt att ha kontroll på ekonomin och en budget i balans, och utredningens förslag ter sig enligt motionärerna väl avvägt. I motionen föreslås ett tillkännagivande om att överväga att ställa krav enligt utredningens förslag (yrkande 3).

Vägledning och stöd

Utredningen

Utredningen föreslår att en statlig myndighet får i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Myndigheten föreslås även få i uppdrag att löpande följa den ekonomiska utvecklingen och tillämpningen av bestämmelserna om den ekonomiska förvaltningen för kommuner och regioner. Skälet är att utredningen kunnat konstatera att det finns ett behov av mer vägledning och stöd kopplat till regelverket för den ekonomiska förvaltningen i kommuner och regioner och att detta arbete också behöver understödjas genom en nationell uppföljning som bl.a. ger bättre kunskap om regeltillämpningen i kommuner och regioner. Utredningen lägger inte fram några förslag om sanktioner eller tillsyn.

Det finns flera myndigheter som följer utvecklingen av kommunsektorns ekonomi. Utredningen förordar att någon av dessa myndigheter ges uppdraget, men anser samtidigt att det krävs ytterligare överväganden för att avgöra vilken myndighet som är bäst lämpad (SOU 2021:75 s. 321).

Propositionen

I propositionen anförts att förslaget om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2398 (S) anförts att det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det kommer till regeltillämpning. Utredningens förslag skulle vara ett bra sätt att öka kvaliteten i arbetet, samtidigt som det skulle ge en bättre översiktsbild av hur regeltillämpningen ser ut runt om i landet. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen i frågan (yrkande 4).

Balanskravet

Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och regioner ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från detta får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl.

Om underskott uppstår ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren. Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Utredningen

Utredningen föreslår att balanskravet omformuleras så att budgeten ska upprättas så att balanskravsresultatet är positivt och att möjligheten att åberopa synnerliga skäl för att inte upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna eller för att inte behöva reglera ett negativt balanskravsresultat tas bort.

Propositionen

När det gäller balanskravet gör regeringen bedömningen att det inte bör ändras. Ett skäl är att det nuvarande kravet är enkelt att förstå och förhålla sig till.

Ett avskaffande av möjligheten att åberopa synnerliga skäl skulle enligt propositionen innebära en striktare tillämpning av balanskravet. Det bör även fortsättningsvis vara möjligt att åberopa synnerliga skäl för att inte upprätta en budget i balans.

I sammanhanget kan också noteras att propositionen innebär att resultatutjämningsreserven avskaffas. För att utjämna intäkter över en konjunkturcykel har kommuner och regioner enligt 11 kap. 14 § kommunallagen under vissa förutsättningar möjlighet att reservera medel till en resultatutjämningsreserv. Denna möjlighet syftar till att förstärka kommuners och regioners förmåga att själva utjämna intäkter över tid, och därigenom möta konjunkturvariationer, samt att stärka inriktningen mot en långsiktig, god ekonomisk hushållning (prop. 2011/12:172 s. 1 och 22–24). Om en kommun eller en region väljer att ha en resultatutjämningsreserv ska det även framgå av riktlinjerna för god ekonomisk hushållning hur kommunen eller regionen avser att hantera denna. Möjligheten att reservera medel till en resultatutjämningsreserv har endast fått ett begränsat genomslag.

Resultatutjämningsreserven bör enligt propositionen ersättas med en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. En möjlighet att reservera medel i en resultatreserv innebär att kommuner och regioner på förhand kan planera och öka sitt sparande för att reservera medel till t.ex. kommande större utgifter. En ökad flexibilitet bör också kunna stärka incitamenten att generera överskott, och därmed minska förekomsten av tveksamma resultatjusteringar från ett år till ett annat. Regeringen anser därför att kommuner och regioner bör få möjlighet att spara delar av ett positivt resultat i en resultatreserv i syfte att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Motionen

I följdmotion 2022/23:2395 av Jessica Wetterling m.fl. (V) anføres att regleringen av balanskravet innebär en inlåsningsseffekt, eftersom underskott som huvudregel alltid måste återställas, medan överskott inte kan användas för annat än att förstärka det egna kapitalet. Balanskravets ettåriga karaktär innebär en risk att kommuner och regioner bidrar till att förstärka konjunktursvängningar, genom att genomföra besparingar i sin verksamhet vid en konjunkturedgång och/eller att bygga ut den för mycket i en högkonjunktur, när skatteintäkterna är goda.

Propositionens förslag att resultatutjämningsreserverna ska ersättas med resultatreserver välkomnas i motionen eftersom det går i rätt riktning. Förslaget kommer enligt motionärerna dock i grunden inte till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore att balanskravet, likt saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle enligt motionärerna vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

I motionen föreslås ett tillkännagivande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel.

Tidigare behandling i finansutskottet

Hösten 2012 behandlade finansutskottet proposition 2011/12:172 Kommunala resultatutjämningsreserver och tillstyrkte regeringens förslag om lagändringar för att göra det möjligt för kommuner och landsting att själva kunna utjämna intäkter över tid genom att reservera medel i resultatutjämningsreserver (bet. 2012/13:FiU15). Utskottet behandlade också en motion (V) från allmänna motionstiden hösten 2012 om att kommunernas balanskrav ska gälla över en konjunkturcykel. Utskottet anförde följande (bet. 2012/13:FiU15 s. 10):

Regeringens förslag att införa resultatutjämningsreserver ger kommuner och landsting en möjlighet att utjämna intäkter över tid och därigenom möta konjunkturvariationer. Enligt utskottet förbättras därmed kommunernas och landstingens förutsättningar att bedriva en stabil verksamhet över en konjunkturcykel. Genom att tillåta att reserver byggs upp minskar också risken för att kommuner och landsting kan tvingas till åtgärder som förändrar utgifter eller skatter på ett sätt som förstärker konjunktursvängningar. Utskottet anser därmed att balanskravet blir mer flexibelt och att det skapar bättre förutsättningar för en stabil kommunal verksamhet och därmed en god samhällsekonomisk utveckling. Utskottet avstyrker därmed motionen.

Vänsterpartiets ledamot reserverade sig till förmån för motionen. Kammaren beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2012/13:58).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom propositionen och anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka den. När det gäller motionerna vill utskottet anföra följande.

När det gäller frågan om en garantimodell vill utskottet framhålla att det framgår av utredningen att det återstår ett fortsatt utredningsarbete kring den närmare utformningen. Av propositionen framgår vidare att förslaget om en garantimodell bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 1 bör således avstyrkas.

När det gäller frågan om god ekonomisk hushållning och tioårsprogram anser utskottet, i likhet med utredningen och regeringen, att de nuvarande reglerna om den ekonomiska förvaltningen i huvudsak fungerar väl och har en god förankring i kommuner och regioner. Den gällande regleringen av en god ekonomisk hushållning motsvarar i allt väsentligt utredningens förslag om en god kommunal hushållning, med den skillnaden att utredningen vill se en utökad detaljstyrning jämfört med dagens regelverk. Som framgår av propositionen ska, enligt förarbeten till kommunallagen, ekonomistyrningen i kommuner och regioner kunna anpassas efter lokala förhållanden, men med utgångspunkt i nationella mål. Mot bakgrund av att det inte framkommit några skäl för en mer omfattande reform av ekonomistyrningen anser utskottet i likhet med regeringen att detta synsätt bör behållas. Kravet på god ekonomisk hushållning är väl inarbetat, vilket medför att en förändring riskerar att skapa oklarheter. Fullmäktige bör även i fortsättningen få besluta om målen för den ekonomiska förvaltningen utifrån den egna kommunens eller regionens förutsättningar. Mot denna bakgrund finns det inte finns skäl att ersätta kravet på god ekonomisk hushållning med utredningens förslag på god kommunal hushållning, och den ökade detaljstyrning som detta förslag skulle medföra. Det finns av samma anledning inte skäl att införa ett krav på fullmäktige att varje mandatperiod anta ett tioårigt program för den ekonomiska hushållningen. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2 bör således avstyrkas.

I utredningen finns ett förslag om åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser. Av propositionen framgår att regeringen inte avser att gå vidare med utredningens förslag i denna del. Utskottet ser inte att det har framkommit några skäl att göra en annan bedömning än regeringen. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 bör således avstyrkas.

I utredningen finns vidare ett förslag om att en statlig myndighet ska få i uppdrag att ge vägledning och stöd till kommuner och regioner i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Utredningen konstaterar att det finns flera myndigheter som följer utvecklingen av kommunsektorns ekonomi. Utredningen förordar att någon av dessa myndigheter ges uppdraget, men anser samtidigt att det krävs ytterligare överväganden för att avgöra vilken myndighet som är bäst lämpad. I propositionen anförs att frågan bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utskottet vill inte föregripa denna beredning. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4 bör således avstyrkas.

När det gäller motionen om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel vill utskottet framhålla att det i den aktuella propositionen föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver. Genom införandet av resultatreserver ges kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning. Därmed blir balanskravet mer flexibelt. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl till något tillkännagivande och anser att motion 2022/23:2395 (V) därmed bör avstyrkas.

Stockholm den 28 september 2023

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ida Drougge (M), Ali Esbati (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Cecilia Rönn (L), Mattias Eriksson Falk (SD), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S).

Avvikande meningar

1. Garantimodell (S, V, MP)

Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Adnan Dibrani (S), Ali Esbati (V), Janine Alm Ericson (MP), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S) anför:

Vi anser att utredningens förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner skulle förbättra deras möjligheter till långsiktig planering. I dag blir det i stället ofta en fråga om extra statsbidrag som kan skjutas till i konjunktursvackor. Det skulle vara ett sätt att upprätthålla kvaliteten i viktiga delar av samhällets åtaganden, som skola, sjukvård och äldreomsorg, även i tillfälligt svåra ekonomiska tider.

Regeringen gör i propositionen gällande att detta förslag utreds vidare i Regeringskansliet. Samtidigt är många kommuners och regioners ekonomi redan nu kraftigt ansträngd. Det är därför olyckligt att denna del av utredningens förslag inte finns med i propositionen. Vi anser därför att regeringen skyndsamt måste återkomma till riksdagen i frågan. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 1 bör således tillstyrkas.

2. God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd (S, MP)

Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Adnan Dibrani (S), Janine Alm Ericson (MP), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S) anför:

Utredningens förslag om ett tioårigt program för god kommunal hushållning är enligt vår uppfattning väl avvägt. Regeringen bör uppmanas att överväga att införa en ordning med ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 2 bör således tillstyrkas.

Också utredningens förslag om att delårsrapporten ska förenklas och tidigareläggas för att öka förutsättningarna att snabbt kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser från den beslutade budgeten ter sig väl avvägt. Vi ställer oss således bakom motionens yrkande om ett tillkännagivande om att överväga att ställa krav enligt utredningens förslag. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 3 bör således tillstyrkas.

Vidare vill vi framhålla att det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, att få stöd och vägledning i hanteringen av den ekonomiska förvaltningen när det kommer till regeltillämpning. Utredningen föreslår att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner. Förslaget skulle vara ett bra sätt att öka kvaliteten i arbetet, samtidigt som det skulle ge en bättre

översiktsbild av hur regeltillämpningen ser ut runt om i landet. Vi ställer oss således bakom motionens yrkande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen i frågan. Motion 2022/23:2398 (S) yrkande 4 bör således tillstyrkas.

3. Balanskravet (V, MP)

Ali Esbati (V) och Janine Alm Ericson (MP) anför:

Regleringen av balanskravet innebär en inlåsningsseffekt, eftersom underskott som huvudregel alltid måste återställas, medan överskott inte kan användas för annat än att förstärka det egna kapitalet. Balanskravets ettåriga karaktär innebär en risk att kommuner och regioner bidrar till att förstärka konjunktursvängningar, genom att genomföra besparingar i sin verksamhet vid en konjunkturedgång och/eller att bygga ut den för mycket i en högkonjunktur, när skatteintäkterna är goda.

Propositionens förslag att resultatutjämningsreserverna ska ersättas med resultatreserver är välkommet eftersom det går i rätt riktning. Förslaget kommer dock i grunden inte till rätta med balanskravets inlåsnings effekter och dess procykliska karaktär. Det mest naturliga vore att balanskravet, likt saldomålet för den offentliga sektorn, gällde över en konjunkturcykel. En sådan ändring av balanskravet skulle vara en mer ändamålsenlig reformering av balanskravet i syfte att få bort inlåsnings effekterna och förbättra kommunernas och regionernas planeringsförutsättningar.

I enlighet med den aktuella motionen bör konstitutionsutskottet således föreslå ett tillkännagivande om att balanskravet för kommuner och regioner bör gälla över en konjunkturcykel. Motion 2022/23:2395 (V) bör således tillstyrkas.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (C)

Martin Ådahl (C) anför:

Jag är av uppfattningen att propositionen medför nödvändiga och viktiga steg mot ett regelverk som ger kommuner större möjlighet att föra en ansvarsfull och genomtänkt ekonomisk politik. Frågan är hur mycket längre propositionen ska gå i behandlingen av vissa av utredningens förslag. Generellt är jag av uppfattningen att ändringar i denna typ av grundläggande regelverk borde basera sig på breda majoriteter för att skapa långsiktighet och att det är olyckligt att en bredare enighet kring hur flera av utredningens förslag ska behandlas inte kunnat uppnås inför framläggandet av denna proposition.

I linje med flera remissinstanser ser jag att det finns ett ytterligare behov för kommuner att planera för det oplanerbara och att hantera oförutsedda utgifter. Detta behov framträder särskilt tydligt i år då ett antal vanligtvis förutsägbara offentliga utgifter ökat kraftigt som en följd av den höga inflationen och de index och ersättningar som justerats därefter. Jag anser i linje med propositionen att balanskravet i kommunsektorn utgör en viktig riktlinje för att säkra en långsiktigt ansvarsfull ekonomisk politik, och att problemen kring att avsätta medel för oförutsedda utgifter bör hanteras inom ramen för resultatreserven och avsättningar till den.

För att det ska fungera väl är jag av uppfattningen att regeringen bör öppna för kommuners möjlighet att sätta av än mer pengar till resultatreserven. Vidare bör regeringen i den fortsatta beredningen av en garantimodell ta hänsyn till att ekonomiskt välskötta kommuner ska ha möjlighet att göra avsättningar till resultatreserven. Slutligen är det viktigt att vara tydlig med det som framgår i propositionen: ”Resultatreserven bör även kunna användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning” (prop. 2022/23:119 s. 21). En intention bakom övergången till en resultatreserv är att ge kommuner större flexibilitet i sin ekonomiska planering och hur de uppnår god ekonomisk hushållning; det är viktigt att hålla i den flexibiliteten.

Det finns också anledning att i det fortsatta arbetet med regelverket, utöver utredningens förslag, överväga hur detta kan underlätta för, och uppmuntra, kommunerna att med ännu större förutsägbarhet och långsiktighet hantera latent pensionsåtaganden och investeringsåtaganden, vars finansiella konsekvenser har visat sig kunna förändras snabbt.